

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

આર. મુરલી અને અન્ય

વિ.

કન્યાકા પી. દેવસ્થાનમ અને ચેરિટીઝ અને અન્ય

૨૫/૦૭/૨૦૦૫

[ડી.એમ. ધર્માધિકારી અને અરુણ કુમાર, ન્યાયમૂર્તિઓ]

સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ – કલમ ૯૨:

તમિલનાડુ હિન્દુ ધાર્મિક અને ચેરિટેબલ એન્ડોમેન્ટ્સ એક્ટ, ૧૯૫૯ –
કલમ ૫(ઈ), ૬૪, ૧૦૭ – પ્રતિવાદી-સંસ્થાના ટ્રસ્ટી મંડળે સત્તાવાળાઓને
તેમની મિલકતોના સંચાલનમાં દખલ કરતા અથવા સંસ્થાને ચલાવવા માટે
ઘડવામાં આવેલી યોજનામાં ફેરફાર કરતા રોકવા માટે જાહેરનામું અને કાયમી

મનાઈહુકમની ડિકી મેળવી હતી – ગેરવહીવટના વિવિધ કૃત્યોથી વ્યથિત થઈને, અપીલકર્તાઓએ દાવો દાખલ કરવા માટે સીપીસીની કલમ ૯૨ હેઠળ પરવાનગી માંગી હતી – ટ્રસ્ટી મંડળ દ્વારા અરજીનો એ આધારે વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો કે સંસ્થા તમિલનાડુ એક્ટ દ્વારા સંચાલિત છે જે કલમ ૯૨ ની લાગુ પડતી અટકાવે છે – હાઈકોર્ટના સિંગલ જજે પરવાનગી આપી હતી – જોકે, ડિવિઝન બેન્ચે તેને રદ કરી હતી – તેની યોગ્યતા – ઠેરવ્યું: ડિવિઝન બેન્ચે સીપીસીની કલમ ૯૨ હેઠળ અપીલકર્તાઓની તરફેણમાં આપવામાં આવેલી દાવો દાખલ કરવાની પરવાનગી રદ કરવામાં ભારે ભૂલ કરી છે – ડિકી ધરાવતા ચુકાદાનો અમલીકરણ ભાગ, જેની સામે અપીલ કરવામાં આવી ન હતી, તે અંતિમ બની ગયો છે અને તેને 'આકસ્મિક અવલોકન', 'રેશિયો ડેસિડેન્ડીનો ભાગ નથી', 'ઓબિટર ડિક્ટા' અને 'અધિકૃત નથી' તરીકે વર્ણવી શકાય નહીં, જેવું ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે – ટ્રસ્ટી મંડળ પોતે જ તેમના પોતાના આચરણ દ્વારા, તેમની સામે દાખલ કરવામાં આવેલા અનુગામી દાવામાં વિરોધાભાસી દલીલ ઉઠાવવા અને સીપીસીની કલમ ૯૨ હેઠળ કોર્ટની પરવાનગી આપવાનો વિરોધ કરવા માટે અટકાયેલ છે – ભારતનું બંધારણ, ૧૯૫૦ – અનુચ્છેદ ૨૬.

તમિલનાડુ હિન્દુ ધાર્મિક અને ચેરિટેબલ એન્ડોમેન્ટ્સ એક્ટ, ૧૯૫૮ – કલમ ૫(ઈ), ૬૪ – કલમ ૫(ઈ) ની લાગુ પડતી – ઠેરવ્યું: લાગુ પડતું નથી

કારણ કે પ્રતિવાદી-સંસ્થા ધાર્મિક અને ચેરિટેબલ પ્રકૃતિની અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓ ચલાવે છે અને તે સંપૂર્ણપણે 'હિન્દુ ધાર્મિક સંસ્થા અથવા એન્ડોમેન્ટ' નથી - તે કલમ ૬ ના ખંડ (૫) માં વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ 'ચેરિટેબલ એન્ડોમેન્ટ' અને વ્યાખ્યા ખંડ (૧૬) હેઠળ 'ધાર્મિક ચેરિટી' પણ છે.

સ્વીકૃતિ અને અસ્વીકાર- પ્રતિવાદીઓને તે બે દાવાઓમાં સ્વીકારવા અને અસ્વીકાર કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં જેમાં સિવિલ કોર્ટના અધિકારક્ષેત્રનો વિષય અને પ્રશ્ન સમાન છે.

પ્રતિવાદી-હિન્દુ ધાર્મિક અને ચેરિટેબલ સંસ્થાના ટ્રસ્ટી મંડળના સભ્યોએ એવી જાહેરનામાની ડિક્કી મેળવી હતી કે તેમની સંસ્થા ભારતની બંધારણની કલમ ૨૬ હેઠળ ગેરંટીફ્રૂટ મૂળભૂત સ્વતંત્રતા ધરાવતું સંપ્રદાયનું મંદિર છે. તમિલનાડુ હિન્દુ ધાર્મિક અને ચેરિટેબલ એન્ડોમેન્ટ્સ એક્ટ, ૧૯૫૯ હેઠળ કમિશનર અને ડેપ્યુટી કમિશનરને સંસ્થાની મિલકતોના સંચાલન અને વહીવટમાં કોઈ પણ રીતે દખલ કરવા અથવા સંસ્થાને સંચાલિત કરવા માટે ઘડવામાં આવેલી યોજનામાં ફેરફાર કરવાથી રોકવા માટે કાયમી મનાઈહુકમની ડિક્કી પણ આપવામાં આવી હતી.

અપીલકર્તાઓ, ટ્રસ્ટી મંડળના વર્તમાન સભ્યો દ્વારા ગેરવહીવટના વિવિધ કૃત્યોથી વ્યથિત થઈને, સંસ્થાના વહીવટ માટેની યોજનામાં ફેરફાર/પુનઃરચના કરવાના રાહત મેળવવા માટે દાવો દાખલ કરવા માટે હાઈકોર્ટના સિંગલ જજ પાસેથી સીપીસીની કલમ ૯૨ હેઠળ પરવાનગી માંગી હતી. પ્રતિવાદી નં. ૨ થી ૭, ટ્રસ્ટી મંડળના સભ્યોએ આ અરજીનો એ આધારે વિરોધ કર્યો હતો કે સંસ્થા તમિલનાડુ એક્ટ દ્વારા સંચાલિત છે અને કલમ ૫(ઈ) હેઠળ, સીપીસીની કલમ ૯૨ અને ૯૩ ની જોગવાઈઓ સંસ્થાને લાગુ પડતી નથી. સિંગલ જજે પરવાનગી આપી હતી. અપીલ પર, ડિવિઝન બેન્ચે ઠેરવ્યું કે ડિક્કીનો ભાગ, જે તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળના સત્તાવાળાઓને ટ્રસ્ટની વહીવટ અથવા સંચાલનની યોજનામાં ફેરફાર કરતા રોકે છે, તે 'આકસ્મિક', 'રેશિયો ડેસિડેન્ડીનો ભાગ નથી', 'ઓબિટર ડિક્ટા' અને 'અધિકૃત નથી' હતું અને તેથી સીપીસીની કલમ ૯૨ હેઠળ આપવામાં આવેલી પરવાનગી રદ કરી હતી. તેથી આ વર્તમાન અપીલ.

અપીલ મંજૂર કરીને, અદાલતે

ઠેરવ્યું: ૧. ડિવિઝન બેન્ચે સીપીસીની કલમ ૯૨ હેઠળ અપીલકર્તાઓની તરફેણમાં આપવામાં આવેલી દાવો દાખલ કરવાની પરવાનગી રદ કરવામાં ભારે ભૂલ કરી છે. [૮૦૬-એફ]

૨. પ્રતિવાદીઓએ પોતે જ એવી જાહેરનામાની ડિક્કી મેળવી હતી કે સંસ્થા એક ધાર્મિક સંપ્રદાયની છે અને તમિલનાડુ હિન્દુ ધાર્મિક અને ચેરિટેબલ એન્ડોમેન્ટ્સ એક્ટ, ૧૯૫૯ હેઠળના સત્તાવાળાઓને તે હેઠળ સંસ્થાની વહીવટની કોઈ પણ યોજના ઘડવાની કે ફેરફાર કરવાની સત્તા નથી. સિટી સિવિલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી ડિક્કીનો અમલીકરણ યોગ્ય ભાગ તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળના સત્તાવાળાઓને સંસ્થાની વહીવટની યોજનામાં ફેરફાર કરવા કે ઘડવાથી સ્પષ્ટપણે રોકે છે અને સંસ્થાને ધાર્મિક સંપ્રદાયની જાહેર કરે છે. ચુકાદાનો અમલીકરણ ભાગ જેમાં ડિક્કી છે, યોગ્ય રીતે અથવા ભૂલથી આપવામાં આવી છે, તેની સામે અપીલ ન કરવામાં આવતા, તે અંતિમ બની ગયો છે અને તેને ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા તેમના વિવાદાસ્પદ ચુકાદામાં કરવામાં આવ્યું તેમ 'આકસ્મિક અવલોકન', 'રેશિયો ડેસિડેન્ડીનો ભાગ નથી', 'ઓબિટર ડિક્ટા' અને 'અધિકૃત નથી' તરીકે વર્ણવી શકાય નહીં. તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળના સત્તાવાળાઓ સામે જાહેરનામા અને મનાઈહુકમની ડિક્કી મેળવવાના તેમના પોતાના આચરણ દ્વારા, તેઓ તેમની સામે દાખલ કરવામાં આવેલા અનુગામી દાવામાં વિરોધાભાસી દલીલ ઉઠાવવા અને સીપીસીની કલમ ૯૨ હેઠળ કોર્ટની પરવાનગી આપવાનો વિરોધ કરવા માટે અટકાયેલ છે. પ્રતિવાદીઓને તે બે દાવાઓમાં સ્વીકારવા અને અસ્વીકાર કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં જેમાં સિવિલ કોર્ટના અધિકારક્ષેત્રનો વિષય અને પ્રશ્ન સમાન છે.

[૮૦૬-જી, એચ ; ૮૦૭-એ,ડી,ઈ]

૩. હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ એવું ઠેરવવામાં પણ ખોટી હતી કે ૧૯૭૬ માં સિટી સિવિલ કોર્ટ દ્વારા પ્રતિવાદીઓની તરફેણમાં આપવામાં આવેલી ડિક્રી તમિલનાડુ એક્ટની કલમ ૬૪ ની વિરુદ્ધ છે. વિચારણા હેઠળની સંસ્થા ધાર્મિક અને ચેરિટેબલ પ્રકૃતિની અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓ કરે છે. તે સંપૂર્ણપણે 'હિન્દુ ધાર્મિક સંસ્થા અથવા એન્ડોમેન્ટ' નથી. તે તમિલનાડુ એક્ટની કલમ ૬ ના ખંડ (૫) માં વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ 'ચેરિટેબલ એન્ડોમેન્ટ' અને વ્યાખ્યા ખંડ (૧૬) હેઠળ 'ધાર્મિક ચેરિટી' પણ છે. સંસ્થા આર્ય વૈશ્ય સમુદાયના ધાર્મિક સંપ્રદાયની છે તેવા જાહેરનામાની ડિક્રીના પરિણામે, તેને ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૬ હેઠળ તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળના સત્તાવાળાઓ દ્વારા તેના વહીવટમાં દખલગીરી સામે રક્ષણ હતું. બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૬ હેઠળ ગેરંટીફ્રૂટ આ અધિકારને તમિલનાડુ એક્ટની કલમ ૧૦૭ હેઠળ સ્પષ્ટપણે સુરક્ષિત કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં એક્ટની અન્ય જોગવાઈઓ સહિત કલમ ૬૪ ને ધાર્મિક સંપ્રદાયોની ધાર્મિક અને ચેરિટેબલ પ્રકૃતિની સંસ્થાઓને લાગુ ન પાડી શકાય તેવી બનાવી છે. તેથી, વર્તમાન અપીલકર્તાઓ માટે ટ્રસ્ટની વહીવટની યોજનામાં ફેરફાર કે પુનઃરચના માટે તમિલનાડુ એક્ટની કલમ ૬૪ હેઠળ સત્તાવાળાઓનો સંપર્ક કરવો ખુલ્લો નથી. કારણ કે જાહેરનામા અને મનાઈફુકમની ડિક્રી તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળના સત્તાવાળાઓ સામે અમલી છે, તેથી ટ્રસ્ટની વહીવટની યોજનામાં ફેરફાર કે પુનઃરચના મેળવવા માટે માત્ર

સિવિલ કોર્ટનો જ સીપીસીની કલમ ૯૨ હેઠળ પરવાનગી મેળવીને સંપર્ક કરી શકાયો હોત. [૮૦૭-એફ, જી, એચ ; ૮૦૮-એ, બી, સી]

સિવિલ અપીલ અધિકારક્ષેત્ર: સિવિલ અપીલ નં. ૪૪૬૭/૨૦૦૫.

ઓ.એસ.એ. નં. ૩૨૭/૨૦૦૩ માં મદ્રાસ હાઈકોર્ટના ૨૩/૧૨/૨૦૦૩ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે કે. પરાસરન અને તેમની સાથે વી. બાલચંદ્રન.

પ્રતિવાદી માટે એ.કે. ગાંગુલી અને તેમની સાથે ટી. હરીશ કુમાર.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ ડી.એમ. ધર્માધિકારી દ્વારા આપવામાં આવેલ.

અપીલ દાખલ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવે છે.

પક્ષકારોના વકીલોની અપીલના ગુણદોષ પર સુનાવણી કરવામાં આવે છે.

અપીલકર્તાઓ મદ્રાસ હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચના વાદગ્રસ્ત હુકમથી વ્યથિત છે, જેના દ્વારા શ્રી કન્યાકા પરમેશ્વરી દેવસ્થાનમ અને ચેરિટીઝના વહીવટની યોજનાની પુનઃરચના કરવા માટે સીપીસીની કલમ ૯૨ હેઠળ દાવો દાખલ કરવાની પરવાનગી વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા રદ કરવામાં આવી છે.

ઉપરોક્ત ધાર્મિક એન્ડોમેન્ટ અને ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ નિર્વિવાદપણે વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ ચલાવે છે જેમાં છોકરીઓ અને છોકરાઓ માટે હાઈસ્કૂલ ચલાવવી, ત્રણ ચોલટ્રીઓ જાળવવી, કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ માટે હોસ્ટેલ, ગરીબ

વિદ્યાર્થીઓ અને યાત્રાળુઓને ખવડાવવા માટે અન્નછત્રમ, સ્મશાનભૂમિ, બગીચાઓ અને મંદિરની નજીક બજારની જાળવણીનો સમાવેશ થાય છે.

પ્રતિવાદી નં. ૨ થી ૭, ઉપર નામ આપવામાં આવેલી ધાર્મિક અને ચેરિટેબલ સંસ્થાના ટ્રસ્ટ બોર્ડના સભ્યો તરીકે, મદ્રાસની સિટી સિવિલ કોર્ટમાં દાવો નં. ઓ.એસ. ૭૪૫૩/૧૯૭૨ દાખલ કર્યો હતો અને કમિશનર અને ડેપ્યુટી કમિશનરને તમિલનાડુ હિન્દુ ધાર્મિક અને ચેરિટેબલ એન્ડોમેન્ટ્સ એક્ટ, ૧૯૫૯ [ત્યારબાદ 'તમિલનાડુ એક્ટ' તરીકે ઓળખાય છે] હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરતા રોકવા માટે જાહેરનામું અને મનાઈદુકમની ડિક્રી માંગી હતી. દાવેદારીમાં, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે કન્યાકા પરમેશ્વરી મંદિર એ ભારતની બંધારણની કલમ ૨૬ હેઠળ ગેરંટીફ્રૂટ મૂળભૂત સ્વતંત્રતા ધરાવતું સંપ્રદાયનું મંદિર છે, જે તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળ કમિશનર અને ડેપ્યુટી કમિશનરની સંસ્થાના વહીવટમાં દખલગીરીથી મુક્ત છે. સિટી સિવિલ કોર્ટે ૧૩/૧૨/૧૯૭૬ ના ચુકાદા દ્વારા ટ્રસ્ટ અને તેના ટ્રસ્ટીઓની તરફેણમાં જાહેરનામાની ડિક્રી આપી હતી કે મંદિર આર્ય વૈશ્ય સમુદાયનો ધાર્મિક સંપ્રદાય છે. કાયમી મનાઈદુકમની ડિક્રી પણ આપવામાં આવી હતી જે તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળ કમિશનર અને ડેપ્યુટી કમિશનરને સંસ્થાની મિલકતોના સંચાલન અને વહીવટમાં કોઈ પણ રીતે દખલ કરવા અથવા કોઈ પણ કાર્યવાહી કરવા કે

સંસ્થાને સંચાલિત કરવા માટે ઘડવામાં આવેલી યોજનાઓમાં ફેરફાર કરવાથી રોકે છે.

ઉપર જણાવેલ સિટી સિવિલ કોર્ટના ઓ.એસ. નં. ૭૪૫૩/૧૯૭૨ ના સિવિલ દાવોમાં જાહેરનામા અને મનાઈદુકમની ડિક્રી આપવાના સંદર્ભમાં, જેમાં તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળ કમિશનર અને ડેપ્યુટી કમિશનરને ધાર્મિક અને ચેરિટેબલ સંસ્થાની બાબતોમાં દખલ કરતા અટકાવવામાં આવ્યા હતા, વર્તમાન અપીલકર્તાઓએ હાઈકોર્ટના વિજ્ઞાન સિંગલ જજ પાસેથી સીપીસી [ટૂંકમાં 'સીપીસી'] ની કલમ ૯૨ હેઠળ સંસ્થાના વહીવટ માટેની યોજનામાં ફેરફાર/પુનઃરચના કરવા માટે રાહત મેળવવાના હેતુથી દાવો દાખલ કરવા પરવાનગી માંગી હતી. દાવો દાખલ કરવા માટે કલમ ૯૨ હેઠળ માંગવામાં આવેલી પરવાનગીની અરજીમાં, ટ્રસ્ટ બોર્ડના વર્તમાન સભ્યો દ્વારા ગેરવહીવટના વિવિધ કૃત્યોનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો.

દાવો દાખલ કરવા માટે કલમ ૯૨ હેઠળ માંગવામાં આવેલી પરવાનગીની અરજીનો પ્રતિવાદી નં. ૨ થી ૭ એ ટ્રસ્ટ બોર્ડના સભ્યો તરીકે એ આધારે વિરોધ કર્યો હતો કે સંસ્થા તમિલનાડુ એક્ટ દ્વારા સંચાલિત છે અને તેની કલમ ૫(ઈ) હેઠળ, સીપીસીની કલમ ૯૨ અને ૯૩ ની જોગવાઈઓ સંસ્થાને લાગુ પડતી નથી. રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ધાર્મિક અને ચેરિટેબલ સંસ્થાના

વહીવટની યોજનાને સ્થાયી અથવા ફેરફાર કરવાનું અધિકારક્ષેત્ર તમિલનાડુ એક્ટની કલમ ૬૪ હેઠળ જોઈન્ટ કમિશનર અથવા ડેપ્યુટી કમિશનર પાસે છે, જે પણ કેસ હોય

વિદ્વાન સિંગલ જજે ૦૨/૦૮/૨૦૦૩ ના રોજ પસાર કરેલા આદેશ દ્વારા વર્તમાન અપીલકર્તાઓને સીપીસીની કલમ ૮૨ હેઠળ પરવાનગી આપી હતી અને પ્રતિવાદી ટ્રસ્ટીઓ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાને નકારી કાઢ્યા હતા. એવું ઠેરવવામાં આવ્યું છે કે પ્રતિવાદીઓએ અગાઉના દાવામાં (ઉપર મુજબ) ભારતના બંધારણની કલમ ૨૬ હેઠળ રક્ષણના તેમના દાવા પર જાહેરનામા અને મનાઈક્રમની ડિક્રી માંગી હતી અને મેળવી હતી, તેથી અપીલકર્તાઓને દાવામાં જે રાહત માંગવામાં આવી છે તે મેળવવા માટે એક્ટ હેઠળના સત્તાવાળાઓનો સંપર્ક કરવા માટે દબાણ કરી શકાય નહીં. વિદ્વાન સિંગલ જજે એવું પણ ઠેરવ્યું છે કે સંસ્થા તમિલનાડુ એક્ટની કલમ ૧૦૭ અનુસાર ધાર્મિક સંપ્રદાયની જાહેર કરવામાં આવી હોવાથી, ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૬ હેઠળ તેને મળેલી સ્વાયત્તતાને માન્યતા આપવામાં આવી છે અને તેનું રક્ષણ કરવામાં આવ્યું છે.

ટ્રસ્ટ બોર્ડના સભ્યો તરીકે પ્રતિવાદી ૨ થી ૭ દ્વારા પસંદ કરાયેલી અપીલમાં, ડિવિઝન બેન્ચે વિદ્વાન સિંગલ જજના ચુકાદાને ઉલટાવી દીધો અને સીપીસીની કલમ ૮૨ હેઠળ આપવામાં આવેલી દાવો દાખલ કરવાની પરવાનગી

૨૬ કરી. ૧૩/૧૨/૧૯૭૬ ના રોજ નિર્ણય લેવાયેલ ઓ.એસ. નં. ૭૪૫૩/૧૯૭૨ માં સિટી સિવિલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા જાહેરનામા અને મનાઈદુકમની ડિક્રી અને ચુકાદાની સમજૂતીમાં, ડિવિઝન બેન્ચે ઠેરવ્યું છે કે ડિક્રી, જે હદ સુધી તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળના સત્તાવાળાઓને ટ્રસ્ટની વહીવટ અથવા સંચાલનની યોજનામાં ફેરફાર કરતા રોકે છે, તે એક્ટની કલમ ૬૪ ની વિરુદ્ધ છે. ડિવિઝન બેન્ચે ડિક્રીના એક ભાગને 'આકસ્મિક', 'રેશિયો ડેસિડેન્ડીનો ભાગ નથી', 'ઓબિટર ડિક્ટા' અને 'અધિકૃત નથી' તરીકે વર્ણવ્યો.

આ તબક્કે તમિલનાડુ એક્ટની સંબંધિત જોગવાઈઓ અને ૧૯૭૬ ના સિટી સિવિલ કોર્ટના ચુકાદા અને ડિક્રીનો સંબંધિત ભાગ, વિદ્વાન સિંગલ જજનો ચુકાદો અને હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચનો ચુકાદો તપાસવો જરૂરી છે. કલમ ૫(ઈ) સીપીસીની કલમ ૯૨ અને ૯૩ ની જોગવાઈઓને 'હિન્દુ ધાર્મિક સંસ્થાઓ અને એન્ડોમેન્ટ્સ' ને લાગુ પડતી નથી. કલમ ૫ તેના પ્રારંભિક ભાગ અને ખંડ (ઈ) સાથે આ રીતે છે:—

"૫. અમુક એક્ટ હિન્દુ ધાર્મિક સંસ્થાઓ અને એન્ડોમેન્ટ્સને લાગુ પડતા નથી. નીચેના કાયદાઓ હિન્દુ ધાર્મિક સંસ્થાઓ અને એન્ડોમેન્ટ્સને લાગુ પડવાનું બંધ કરશે, અર્થાત :—

"(એ) થી (ડી)

(ઈ) સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ (સેન્ટ્રલ એક્ટ ૫ ઓફ ૧૯૦૮) ની કલમ ૯૨ અને ૯૩.

[અદાલત દ્વારા ભાર મૂકવામાં આવ્યો]

તમિલનાડુ એક્ટની કલમ ૧૦૭ ધાર્મિક સંપ્રદાયો દ્વારા ધાર્મિક બાબતોના સંચાલનની બાબતોમાં ધાર્મિક સ્વતંત્રતાને ઓળખે છે અને સુરક્ષિત કરે છે જે ભારતની બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૬ હેઠળ મૂળભૂત અધિકાર તરીકે ગેરંટી આપવામાં આવી છે. કલમ ૧૦૭ આ રીતે વાંચે છે :—

"૧૦૭. એક્ટ બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૬ હેઠળના અધિકારોને અસર કરશે નહીં.— આ એક્ટમાં સમાવિષ્ટ કંઈપણ, કલમ ૧૦૬ માં અને બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૫ ના ખંડ (૨) માં અન્યથા જોગવાઈ કર્યા સિવાય, બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૬ દ્વારા કોઈપણ ધાર્મિક સંપ્રદાય અથવા તેના કોઈપણ વિભાગને આપવામાં આવેલા અધિકારોના ઉલ્લંઘનમાં કોઈ સત્તા આપવા અથવા કોઈ ફરજ લાદવા માટે ગણવામાં આવશે નહીં."

૧૯૭૬ માં ટ્રસ્ટ બોર્ડના સભ્યો તરીકે પ્રતિવાદીઓ દ્વારા તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળના સત્તાવાળાઓ સામે મેળવવામાં આવેલી જાહેરનામા અને મનાઈહુકમની ડિક્રીનો અમલીકરણ ભાગ આ રીતે વાંચે છે:—

"પરિણામે, તે જાહેર કરવામાં આવે છે કે શ્રી કન્યાકા પરમેશ્વરી મંદિર તરીકે ઓળખાતું વાદી મંદિર આર્ય વૈશ્ય સમુદાયનો ધાર્મિક સંપ્રદાય છે અને પ્રતિવાદીઓ સામે કાયમી મનાઈહુકમ પણ જારી કરવામાં આવે છે જેમને વાદીની મિલકતોના સંચાલન અથવા વહીવટમાં દખલ કરતા અથવા કોઈપણ કાર્યવાહી કરતા કે સંસ્થાને સંચાલિત કરતી યોજનામાં ફેરફાર કરતા રોકે છે. પરંતુ વાદીની તરફેણમાં જારી કરાયેલ મનાઈહુકમ સંસ્થાના વહીવટના સંબંધમાં કાયદા દ્વારા તેમને આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતા વિભાગને અટકાવશે નહીં."

૧૯૭૬ માં પ્રતિવાદીઓએ પોતે સિટી સિવિલ કોર્ટમાંથી મેળવેલી ઉપરોક્ત ડિક્રીનું અર્થઘટન કરવામાં વિદ્વાન સિંગલ જજ આ નિષ્કર્ષ પર આવ્યા હતા કે મનાઈહુકમની ડિક્રીના પરિણામે, તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળના સત્તાવાળાઓ પાસે સંસ્થાના વહીવટ અને સંચાલનની યોજનામાં ફેરફાર અથવા ફેરફાર મેળવવા માટે સંપર્ક કરી શકાતો નથી. ફક્ત સિવિલ કોર્ટ, કોડની કલમ ૯૨ હેઠળ પરવાનગી મળવા પર, વાદીઓને રાહત આપી શકે છે, જો તેઓ તે મેળવવા માટે હકદાર જણાય. વિદ્વાન સિંગલ જજનો નિષ્કર્ષ આ રીતે વાંચે છે:—

"અહીંના પ્રતિવાદીઓએ અગાઉ ઉલ્લેખિત સિવિલ દાવોમાં ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૬ નું રક્ષણ માંગ્યું હતું અને મેળવ્યું હતું અને તેથી, અરજદારો આ દાવામાં જે રાહત માંગવામાં આવી છે તે મેળવવા માટે સત્તાવાળાઓ સમક્ષ જઈ શકતા નથી." "પ્રતિવાદીઓ સામે ગેરવહીવટ, મિલકતનો વ્યય અને સત્તાના બેફામ ઉપયોગના આરોપોની સત્યતા પણ ટ્રાયલ સમયે હાથ ધરવામાં આવશે."

"સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૯૨ ની જરૂરિયાતો સંતોષાઈ છે તેથી અરજીની જાળવણીક્ષમતા અરજદારની તરફેણમાં જવાબ આપવો આવશ્યક છે."

ડિવિઝન બેન્ચે વાદગ્રસ્ત હુકમ દ્વારા વિદ્વાન સિંગલ જજના ચુકાદાને ઉલટાવી દીધો. તે આ નિષ્કર્ષ પર આવ્યું કે ૧૯૭૬ માં સિટી સિવિલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી તે ડિકીમાં અમુક અવલોકન 'આકસ્મિક' છે. તે 'રેશિયો-ડેસિડેન્ડીનો ભાગ નથી'. તે 'ઓબિટર ડિક્ટા' અને 'અધિકૃત નથી'. ડિકીનો સદરહુ ભાગ તમિલનાડુ એક્ટની કલમ ૬૪ ની વિરુદ્ધ હોવાનું માનવામાં આવે છે જે સદરહુ એક્ટ હેઠળ નિયુક્ત સત્તાવાળાઓને ધાર્મિક સંસ્થાઓના વહીવટ અથવા સંચાલનની યોજના ઘડવા અથવા ફેરફાર કરવાની સત્તા આપે છે.

ડિવિઝન બેન્ચના ચુકાદાનો સમાપ્તિ ભાગ, જે અમારી સમક્ષ વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આક્ષેપિત છે, તે આ મુજબ વાંચે છે :-

"આ કેસમાં, પ્રતિવાદીઓ માટે વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલી બીજી એક વિચિત્ર પરિસ્થિતિ એ છે કે ઓ.એસ. નં. ૭૪૫૩/૧૯૭૨ માં સિવિલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલી ડિક્રીએ સત્તાવાળાઓને સંસ્થાની મિલકતોના સંચાલન કે વહીવટમાં દખલ કરતા અથવા કોઈપણ કાર્યવાહી કરવા કે સંસ્થાને સંચાલિત કરતી યોજનામાં ફેરફાર કરતા રોક્યા છે." "તે વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ દ્વારા વધુ દલીલ કરવામાં આવે છે કે ડિક્રીના ખંડ (૩) માં, જોકે સંસ્થાના વહીવટના સંબંધમાં કાયદા દ્વારા તેમને આપવામાં આવેલી આવી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતા સત્તાવાળાઓના અધિકારોને બચાવે છે, ડિક્રીના બીજા ખંડે તેમને તેમ કરતા રોક્યા છે."

ઓ.એસ. નં. ૭૪૫૩/૧૯૭૨ નો દાવો પ્રથમ અપીલકર્તા મદ્રાસના આર્ય વૈશ્ય સમુદાયના ધાર્મિક સંપ્રદાયનું સંપ્રદાયનું મંદિર હોવાનું જાહેર કરવા માટે અને કાયમી મનાઈદુકમ માટે દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. ડિક્રી પસાર કરતી વખતે, સિટી સિવિલ કોર્ટે, જોકે એક્ટ હેઠળ આપવામાં આવેલી એચઆર અને સીઈના સત્તાવાળાઓની સત્તાઓને બચાવી લીધી છે, તેમ છતાં જણાવ્યું છે કે યોજનામાં સત્તાવાળાઓ દ્વારા ફેરફાર કરી શકાતો નથી. ખરેખર, સદરહુ અવલોકન એક્ટની કલમ ૬૪ ની વિરુદ્ધ

કરવામાં આવ્યું છે અને તે 'આકસ્મિક' છે જે રેશિયો ડેસિડેન્ડીનો ભાગ નથી, જેને ઓબિટર ડિક્ટા તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે અને અધિકૃત નથી. "વિદ્વાન સિંગલ જજે ઓ.એસ. નં. ૭૪૫૩/૧૯૭૨ માં ઉપર સૂચવેલી ડિક્ટીની અભિવ્યક્તિના ચહેરા પર પરવાનગી આપી હતી કે સત્તાવાળાઓને નક્કી કરવામાં આવેલી યોજનામાં ફેરફાર કરતા રોકવામાં આવ્યા છે.

ઓ.એસ. નં. ૭૪૫૩/૧૯૭૨ માં પસાર કરવામાં આવેલી ડિક્ટી તે હદ સુધી ઉપર સૂચવ્યા મુજબ ઓબિટર ડિક્ટા છે અને રેશિયો ડેસિડેન્ડીનો ભાગ નથી તેથી બંધનકર્તા નથી કારણ કે કલમ ૬૪ સત્તાવાળાઓને સત્તા આપે છે. સીપીસીની કલમ ૮૨ અને ૮૩ એક્ટની કલમ ૫ ના ગુણધર્મોને કારણે પ્રથમ અપીલકર્તા એન્ડોમેન્ટને લાગુ પડતી નથી." અપીલકર્તાઓએ માત્ર એકલા મનાઈહુકમ માટે અને સીપીસીની કલમ ૮૨ અથવા ૮૩ હેઠળ અન્ય કોઈ રાહત માટે નહીં, તેમાંના પ્રતિવાદીઓ સામે સી.એસ. નં. ૩૮૩/૧૯૯૮ નો દાવો દાખલ કર્યો છે.

તેના આધારે, વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલો આદેશ રદ કરવામાં આવે છે. અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે. કોઈ ખર્ચ નથી. પરિણામે, કનેક્ટેડ સીએમપી બંધ કરવામાં આવે છે. તે સ્પષ્ટ કરવામાં

આવે છે કે પ્રતિવાદીઓ ફરિયાદ માટે, જો કોઈ હોય, તો સલાહ મુજબ એક્ટ હેઠળના સત્તાવાળાઓ પાસે જવા માટે સ્વતંત્ર છે."

[આ કોર્ટ દ્વારા ભાર મૂકવામાં આવ્યો]

અપીલકર્તાઓ તરફથી વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી કે. પરાસરન અને પ્રતિવાદીઓ માટે શ્રી એ. કે. ગાંગુલીને સાંભળ્યા પછી, અમે એવો અભિપ્રાય બનાવ્યો છે કે ડિવિઝન બેન્ચે હાઈકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજના ચુકાદાને ઉલટાવી દેવામાં અને સીપીસીની કલમ ૮૨ હેઠળ અપીલકર્તાઓની તરફેણમાં આપવામાં આવેલી દાવો દાખલ કરવાની પરવાનગી રદ કરવામાં ભારે ભૂલ કરી છે.

અમે ઉપર ૧૯૭૬ માં સિટી સિવિલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી ડિકીના સંબંધિત ભાગોને કાઢ્યા છે. પ્રતિવાદીઓએ પોતે જ એવી જાહેરનામાની ડિકી મેળવી હતી કે સંસ્થા એક ધાર્મિક સંપ્રદાયની છે અને તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળના સત્તાવાળાઓ પાસે તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળ સંસ્થાની વહીવટની કોઈ પણ યોજના ઘડવાની કે ફેરફાર કરવાની સત્તા નથી. અમે સમજી શકતા નથી કે સિટી સિવિલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી ડિકીનો અમલીકરણ યોગ્ય ભાગ જે તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળના સત્તાવાળાઓને સંસ્થાની વહીવટની યોજનામાં ફેરફાર કરવા કે ઘડવાથી સ્પષ્ટપણે રોકે છે અને સંસ્થાને ધાર્મિક સંપ્રદાયની જાહેર કરે

છે, તેને માત્ર 'આકસ્મિક અવલોકન', 'ઓબિટર ડિક્ટા', 'રેશિયો ડેસિડેન્ડીનો ભાગ નથી' અને 'અધિકૃત નથી' તરીકે કેવી રીતે વર્ણવી શકાય.

ચુકાદાનો અમલીકરણ ભાગ જેમાં ડિક્ટી છે, યોગ્ય રીતે અથવા ભૂલથી આપવામાં આવી છે, તેની સામે અપીલ ન કરવામાં આવતા, તે અંતિમ બની ગયો છે અને તેને ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા તેમના વિવાદાસ્પદ ચુકાદામાં કરવામાં આવ્યું તેમ 'આકસ્મિક અવલોકન', 'રેશિયો ડેસિડેન્ડીનો ભાગ નથી', 'ઓબિટર ડિક્ટા' અને 'અધિકૃત નથી' તરીકે વર્ણવી શકાય નહીં. સિટી સિવિલ કોર્ટનો નિષ્કર્ષ જેના પર ડિક્ટી આધારિત છે તે નિર્ણયનો મુખ્ય અને અમલીકરણ ભાગ છે. ડિવિઝન બેન્ચે મદ્રાસની સિટી સિવિલ કોર્ટના ૧૩/૧૨/૧૯૭૬ ના ચુકાદા અને ડિક્ટીના મહત્વપૂર્ણ ભાગને અવગણીને કાયદાની ભારે ભૂલ કરી છે જે પ્રતિવાદીઓએ પોતે ટ્રસ્ટ બોર્ડના સભ્યો તરીકે તેમના પોતાના દાવામાં દાખલ કરેલ અને ઓ.એસ. નં. ૭૪૫૩/૧૯૭૨ તરીકે ક્રમાંકિત કરેલ છે. આવો ચુકાદો અને ડિક્ટી પ્રતિવાદીઓ પર માન્ય અને બંધનકર્તા છે. તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળના સત્તાવાળાઓ સામે જાહેરનામા અને મનાઈદુકમની ડિક્ટી મેળવવાના તેમના પોતાના આચરણ દ્વારા, તેઓ તેમની સામે દાખલ કરવામાં આવેલા અનુગામી દાવામાં વિરોધાભાસી દલીલ ઉઠાવવા અને સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૯૨ હેઠળ વર્તમાન અપીલકર્તાઓ દ્વારા માંગવામાં આવેલી કોર્ટની પરવાનગી આપવાનો વિરોધ કરવા માટે અટકાયેલ છે. પ્રતિવાદીઓને તે બે દાવાઓમાં

સ્વીકારવા અને અસ્વીકાર કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં જેમાં સિવિલ કોર્ટના અધિકારક્ષેત્રનો વિષય અને પ્રશ્ન સમાન છે.

હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ એવું ઠેરવવામાં પણ ખોટી હતી કે ૧૯૭૬ માં સિટી સિવિલ કોર્ટ દ્વારા પ્રતિવાદીઓની તરફેણમાં આપવામાં આવેલી ડિક્રી તમિલનાડુ એક્ટની કલમ ૬૪ ની વિરુદ્ધ છે. અમે તમિલનાડુ એક્ટની સંબંધિત જોગવાઈઓ તપાસી છે. વિચારણા હેઠળની સંસ્થા ધાર્મિક અને ચેરિટેબલ પ્રકૃતિની અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓ કરે છે. તે સંપૂર્ણપણે 'હિન્દુ ધાર્મિક સંસ્થા અથવા એન્ડોમેન્ટ' નથી. તે તમિલનાડુ એક્ટની કલમ ૬ ના ખંડ (૫) માં વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ 'ચેરિટેબલ એન્ડોમેન્ટ' અને વ્યાખ્યા ખંડ (૧૬) હેઠળ 'ધાર્મિક ચેરિટી' પણ છે.

સંસ્થા આર્ય વૈશ્ય સમુદાયના ધાર્મિક સંપ્રદાયની છે તેવા જાહેરનામાની ડિક્રીના પરિણામે, તેને ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૬ હેઠળ તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળના સત્તાવાળાઓ દ્વારા તેના વહીવટમાં દખલગીરી સામે રક્ષણ હતું. બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૬ હેઠળ ગેરંટીફ્રૂટ આ અધિકારને તમિલનાડુ એક્ટની કલમ ૧૦૭ હેઠળ સ્પષ્ટપણે સુરક્ષિત કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં એક્ટની અન્ય જોગવાઈઓ સહિત કલમ ૬૪ ને ધાર્મિક સંપ્રદાયોની ધાર્મિક અને ચેરિટેબલ પ્રકૃતિની સંસ્થાઓને લાગુ ન પાડી શકાય તેવી બનાવી છે.

અમારો નિષ્કર્ષ એ છે કે ૧૯૭૬ માં પ્રતિવાદીઓએ પોતે દાખલ કરેલા દાવામાં સિટી સિવિલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી જાહેરનામા અને મનાઈહુકમની ડિક્રીના અસ્તિત્વ અને બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૬ અને તમિલનાડુ એક્ટની કલમ ૧૦૭ ના રક્ષણ સાથે 'ધાર્મિક સંપ્રદાય' ના ધાર્મિક અને ચેરિટેબલ તરીકે સંસ્થાના મિશ્ર પાત્ર બંનેના આધારે, વર્તમાન અપીલકર્તાઓ માટે ટ્રસ્ટની વહીવટની યોજનામાં ફેરફાર કે પુનઃરચના માટે તમિલનાડુ એક્ટની કલમ ૬૪ હેઠળ સત્તાવાળાઓનો સંપર્ક કરવો ખુલ્લો નથી. કારણ કે જાહેરનામા અને મનાઈહુકમની ડિક્રી તમિલનાડુ એક્ટ હેઠળના સત્તાવાળાઓ સામે અમલી છે, તેથી ટ્રસ્ટની વહીવટની યોજનામાં ફેરફાર કે પુનઃરચના મેળવવા માટે માત્ર સિવિલ કોર્ટનો જ સીપીસીની કલમ ૯૨ હેઠળ પરવાનગી મેળવીને સંપર્ક કરી શકાયો હોત.

ઉપરોક્ત કારણોસર, હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચનો વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ થવાને પાત્ર છે અને વિદ્વાન સિંગલ જજનો આદેશ પુનઃસ્થાપિત થવાને પાત્ર છે. પરિણામે, આ અપીલ સફળ થાય છે અને મંજૂર કરવામાં આવે છે. ડિવિઝન બેન્ચનો ૨૩/૧૨/૨૦૦૩ નો વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ કરવામાં આવે છે. વિદ્વાન સિંગલ જજનો ૦૨/૦૯/૨૦૦૩ નો આદેશ પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે.

પ્રતિવાદી ૨ થી ૭ સંસ્થાના ભંડોળનો ઉપયોગ કર્યા વિના, વ્યક્તિગત અને સામૂહિક રીતે, આ અપીલમાં થયેલો સંપૂર્ણ ખર્ચ અપીલકર્તાઓને ચૂકવશે.

અપીલ ફગાવી દેવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====